

Úvodem

Jak rozumíme druhým? Díky čemu dokážeme v každodenních situacích normálně pochopit, že druzí mají radost, jsou unavení, musí odejít nebo nám chtějí něco ukázat? Podobné zdánlivě jednoduché otázky po povaze sociálního rozumění vzbudily v posledních desetiletích zájem mnoha vědních oborů a vyvolaly četné diskuse. Tyto diskuse jsou často rozvíjeny v návaznosti na otázku, jaké procesy či mechanismy umožňují to, že jsme schopni připisovat mentální stavy druhým lidem na základě pozorování jejich tělesného chování. Tato otázka, která v posledních letech určuje rámec debat o sociálním rozumění, v sobě ovšem skrývá několik problematických předpokladů. Cílem naší práce je 1) odkrýt filosofické kořeny této otázky, které jsou spojeny s tzv. problémem druhých myslí a s pojetím myslí jako oblasti nitra, která je skrytá vnějšimu pohledu; 2) představit kritiku této koncepce sociálního rozumění ze strany klasické fenomenologie a novějších fenomenologicky inspirovaných teorií; 3) kriticky zrevidovat současnou debatu o sociálním rozumění a sdílení světa u mimolidských živočichů.

Tato práce je závěrečným výstupem výzkumného projektu, jehož dílčí výsledky byly již publikovány jako samostatné časopisecké studie. Pro vypracování tohoto textu mi sloužily za základ mé čtyři články uveřejněné dříve ve *Filosofickém časopise* a v časopise *Filozofia*. Všechny jsou uvedeny v seznamu literatury připojeném na konci. Zde předkládaná práce nicméně podstatně přesahuje a posouvá dříve publikované výsledky.

Můj upřímný dík za cenné poznámky k předchozím verzím tohoto textu patří Vítu Pokornému, Filipu Jarošovi, Alici Koubové, Pavlu Koubovi, Martinu Nitschovi, Hile Naot, Janu Kaifoszovi a mému otci Pavlu Urbanovi. Tato publikace by jen sotva vznikla nebýt nezištné pomoci manželů Kloubových, kteří mi poskytli ideální tvůrčí podmínky pro její sepsání v Jindřichově Hradci, a téměř jistě by nevznikla nebýt laskavé trpělivosti mé ženy Hany, pro niž je rozumění druhým každodenní praxí a ne jen teoretickou otázkou. Tuto knížku věnuji s vděčností svým rodičům a rovněž památce prof. Miloslava Kršiaka, s nímž jsem měl tu čest o mnoha níže probíraných tématech diskutovat.